

Dr. Algirdas Šakalys

Opatija, 28. travnja 2011

Litvanska prometna intermodalna tehnološka platforma kao inovativni instrument kooperacije klastera

Prometni sektor za Litvu je jedan od ekonomski najvažnijih. On čini oko 13% BDP-a. U 2010. Prometni je sektor Litvanskom BDP-u doprinio 2,25 milijardi eura. Uzevši u obzir geostrateški položaj Litve, potpuno je jasno da je prometni sustav vitalni pokretač litvanskoga gospodarstva. Čak i za pada ekonomskih aktivnosti, kriza na promet nije djelovala tako jako kao na druge sektore. U usporedbi s 2009. godinom, primjerice, u 2010. godini prometni je sektor imao rast od 17,8%.

Promatrajući litvanski teretni promet, glavnina prijevoza skoro je jednako podijeljena između cestovnoga i željezničkoga prometa. Pomorski promet u ukupnom prijevozu sudjeluje sa 7%, a promet unutarnjih plovnih putova sa samo 1,0%. U putničkom prometu vodeće je mjesto preuzeo cestovni promet, koji u ukupnomu prometu sudjeluje s 98%.

Kada je riječ o malim i srednje velikim poduzećima (MSP) koja djeluju u prometnom sektoru po prometnim granama, tendencije su očigledne. Više od 80% MSP nalazi se u cestovnom prometu. Manje od 20% angažirano je u skladištenju. A samo skoro beznačajni MSP zaposleno je u vodnom i zračnom prometu.

Usljed globalizacije konkurentnost nacionalnih gospodarstava država sve znatnije zavisi od integracije i efikasnosti uporabe transportnog sustava. Međutim, konkurentna sposobnost pojedinog oblika prijevoza ili pojedinoga prijevoznog poduzeća ograničena je. To je posebice razvidno u slučaju MSP. Stoga, najvjerojatnije, odgovor na globalizacijske izazove, u slučaju MSP, valja tražiti u tješnjoj suradnji različitih tipova transportnih struktura, kao i između MSP i drugih igrača u transportu.

Problemi razrastanja kompeticije doveli su do sazrijevanja ideje razvitka strukture novoga načina kooperacije. Ta struktura zapravo je platforma na kojoj različiti prometni sektori mogu aktivno i učinkovito poboljšati nacionalni prometni sustav.

Na temelju takve koncepcije u ožujku 2007. uspostavljena je Litvanska intermodalna transportna tehnološka platforma (LITTP) u kojoj, u trokutu, surađuju **poslovne i akademske strukture te političke institucije**. Tekuće u Platformi su predstavnici poduzeća te institucija i struktura iz poslovne sfere, Vlade i akademske zajednice. Takva struktura ujedinjuje predstavnike željezničkog prometa, cestovnog prometa i pomorskog prometa, te predstavnike koji vode prometnu politiku.

Aktivnost LITTP usmjerena je na nekoliko važnih zadaća u slučaju nacionalnoga prometnog sustava. Na prvom mjestu, cilj je potaknuti **zajednički dijalog** između zainteresiranih prijevoznih poduzeća, uključujući i MSP, Vladu i istraživačke institucije. Drugi je cilj aktivna participacija u stvaranju litvanske **prometne politike**: u pripremi postavki, ključnih koncepcija i

prethodnih dogovora o razvitku prometa na državnoj, regionalnoj i čak eurounijskoj razini. Treća je glavna funkcija LITTP diseminacija informacija o **EU projektima Okvirnog programa**, o ostalim projektima, o rezultatima istraživanja te o inovativnim rješenjima. LITTP za zadaću ima i upoznavanje s primjerima kako poduzeća mogu koristiti ta rješenja. Četvrta je zadaća LITTP promocija **intermodalnih transportnih i logističkih tehnologija**, kao i najbolje prakse eurounijskih država.

Službeni je partner LITTP-a Vilnius Gediminas Technical University, odnosno, Centar za intermodalni transport i logistiku (CCITL). CCITL se uglavnom bavi znanstvenim i primijenjenim istraživanjima u sklopu Okvirnog programa EU te regionalnih inicijativa. Kao LITTP-ov partner CCITL je također odgovoran za uspostavu kontakata s partnerima u akademskoj zajednici, u poduzećima te u javnim institucijama na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Jedan je od prioriteta CCITL održavanje neposrednih kontakata s MSP i diseminacija relevantnih informacija. CCITL usto pomaže MSP u nuđenju projekata u sklopu EU Okvirnog programa u prometnim temama.

Tijekom četiri godine aktivnosti LITTP s ponosom ističe nekoliko svojih realiziranih inicijativa. **Na državnoj razini** LITTP je postigao stratešku usklađenost među raznim učesnicima u promociji intermodalnoga transportnog sustava. U tomu je kontekstu LITTP doprinio ideji uspostave javnih logističkih centara u najvećim litvanskim gradovima. **Na regionalnoj razini** LITTP je zajedno s drugim partnerima ustanovio koncepciju vlaka Viking. To je zajednički projekt Litvanskih željeznica, Bjelorusije i Ukrajine, lučkih kompanija i luka Klaipėde, Odese i Iljičevska. Taj projekt osigurava tekuću dostavu hrane od početne postaje do odredišne postaje uz pomoć relaksirane granične procedure. U 2009. Inicijativa 'VIKING' dobila je nagradu 'najbolje prakse' Europske intermodalne transportne asocijacije (EIA). **Druga regionalna inicijativa** LITTP jest uspostava Asocijacije Prometnog koridora istok – zapad u 2010. godini. Asocijacija za cilj ima efikasno povezivanje u koridoru koji povezuje južnu baltičku primorsku regiju i Rusku federaciju sa zemljama zaleđa. Asocijacija treba omogućiti dugoročnu suradnju među prijevoznim i logističkim poduzećima, operatorima intermodalnih terminala te državnim, regionalnim i lokalnim vlastima, ali i znanstvenim i istraživačkim institucijama uzduž koridora.

Na europskoj razini Europska je komisija LITTP (zajedno s drugih sedam analognih struktura u Belgiji, Njemačkoj, Nizozemskoj, Rumunjskoj, Finskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu) prepoznala kao najboljeg nositelja europske intermodalne prometne politike.

LITTP, međutim, nije zainteresiran samo za kooperaciju na makro razini. Kao prioritet LITTP ima nacionalnu integraciju i razvitak prometa. Platforma također ustraje u aktivnostima privlačenja MSP ka tzv. "znanstvenoj kooperaciji". Razvidno je, da MSP u uvjetima jake kompeticije ne mogu učinkovito djelovati bez korištenja rezultata tekućih istraživanja. No, činjenica je, da litvanske MSP jedva da sudjeluju u eurounijskim projektima.

Slijedom navedenoga CCITL je proveo anketu 15 MSP želeći saznati koliko su MSP upoznate s mogućnostima sudjelovanja u istraživačkim projektima. Anketa je otkrila pasivnost MSP glede EU FP projekata. Na drugoj strani, „znanstvena suradnja“ između LITTP i MSP ima veliki potencijal, jer MSP jesu zainteresirane za projekte, ali jedva da uopće koriste prilike za sudjelovanje.

MSP od LITTP posebice očekuju organizaciju skupova za razmjenu informacija. MSP su isto tako zainteresirana za dobivanje pomoći u javljanju na natječaje EU projekata. Na koncu, jedna trećina anketiranih MSP rado bi sudjelovala u projektima zajedno s istraživačima.